

**СВЪРЗАНИ ЛИ СА ИНДИВИДУАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ
В ПОТРЕБНОСТТА ОТ СИГУРНОСТ С УСТОЙЧИВИ
РАЗЛИЧИЯ В ИНТЕНЗИТЕТА НА ЕМОЦИОНАЛНАТА
РЕАКТИВНОСТ?**

Ангел Величков*, Бойко Ганчевски**

**ARE INDIVIDUAL DIFFERENCES IN SAFETY NEED RELATED
TO STABLE DIFFERENCES IN EMOTIONAL INTENSITY?**

Angel Velichkov, Boyko Ganchevski

In an earlier study we developed a method to measure individual differences in safety need (nSaf) and found that individuals high in nSaf display more intense emotional reactions when in situations of danger and protection (Velichkov, Radoslavova, Vassileva, Todorov, 1998). In this paper we present two studies that examine the hypothesis that observed differences are due to stable individual differences in intensity of emotional experience (Larsen, Diener, Emmons, 1986). First experiment examined differences in emotional reactions to loss and win of small and moderate sums of money. The second experiment investigated emotional reactions to success and failure in activity that is not related to the content of nSaf. In both experiments no significant differences between individuals high and low in nSaf were found. It was concluded that proposed method to measure nSaf detects differences in emotional reactions only to specific stimuli. Thus its construct-validity was proved.

Потребността от сигурност е подбуда за осигуряване и запазване на всички ресурси, които ограничават и защитават човека от неблагоприятните въздействия на природната и социалната среда (Величков, Василева, 1997). Субективно тя се преживява като отрицателни или положителни емоции, които в съдържателно отношение са близки до страха и опасението или до чувството на уют, облекчение и успокоение. При наличие на определена стимулация тези преживявания са общи за всички хора, тъй като потребността от сигурност има фундаментален характер. Това не изключва наличието на индивидуални различия в силата на мотивационната подбуда при нейното активиране. Действително, при създаването и валидирането на метод за оценка на индивидуалните различия в

* Ангел Величков – ст. н. с. II ст. д-р, Институт по психология – МВР.

** Бойко Ганчевски – доц. д-р, Институт по психология – МВР.

потребността от сигурност (Величков, Радославова, Василева, Тодоров, 1998) бе установено, че лицата с различни равнища на потребността от сигурност се различават в силата на активацията и интензитета на емоционалния тон, когато оценяват ситуации на заплаха и на избягване на заплахата. Каргината, която се очертава, говори за съществени различия в силата на емоционалните реакции в зависимост от индивидуалните различия в потребността от сигурност. Възможно е обаче тези различия да се дължат на индивидуално-специфичните особености на емоционалното реагиране, а не на разликите в силата на мотивационната подбуда.

За устойчиви индивидуални различия в силата на емоционалните реакции има данни и от други изследвания. Някои автори свързват тези различия с екстраверсията и невротизма (Thayer, Takahashi, Pauli, 1988; Hepburn, Eysenck, 1989). В лонгитудно изследване на ежедневните преживявания Larsen, Diener & Emmons (1986) установяват устойчиви индивидуални различия в интензитета на преживявания афект независимо от неговия емоционален тон, т. е. хората имат различен интензитет на емоционалния живот като цяло. Посочват се пет механизма, които могат да обяснят тези различия – различна чувствителност към емоциогенна информация от средата, специфична интерпретация на ситуацията като емоционално-релевантни различия във физиологичната реактивност, чувствителност към физиологичното състояние и склонност към интерпретирането му като емоционална реакция (Larsen, Billings, Cutler, 1996). Други изследователи обаче установяват, че интензитетът на емоционалната реакция зависи в много по-голяма степен от текущото мотивационно състояние, особеностите на стимулите и оценката на ситуацията, отколкото от устойчивите индивидуални различия (Sonnemans, Frijda, 1995).

Проблемът, който възниква, е свързан с по-нататъшно уточняване на конструкт-валидността на разработения метод. Ако наблюдаваните различия в емоционалната реактивност в заплашващи и защитени ситуации се дължат на по-обща индивидуални характеристики на емоционалния живот, то предлаганият метод може би не измерва специфичен мотивационен конструкт, а регистрира особености на емоционалната реактивност на личността. Потвърждаването на вече установената критериално отнесена валидност изисква да се провери дали лицата с ниски и високи показатели по потребността от сигурност имат емоционални реакции с различен интензитет само при наличие на релевантна стимулация или този интензитет е ефект от по-общите особености на функционирането на емоционалната система като цяло.

Проучването на емоционалните реакции в ситуации на заплаха и защита установи значими различия по двете основни дименсии на афективното пространство – активация (arousal) и удоволствие – неудоволствие (Russell, 1979). Специфичните емоционални преживявания лесно могат да бъдат отнесени към

полосите на удоволствие или неудоволствие, докато в същото време емоции, попадащи към единия от тях, могат да варират по силата на активацията. Поради това установяването на интериндивидуални различия в интензитета на емоциите еднозначно може да се проследи и само по дименсията удоволствие – неудоволствие.

Проверката на хипотезата, че предложенният по-рано метод измерва общи интериндивидуални различия в интензитета на емоциите предполага установяване на различни реакции при лица с ниски и високи равнища на потребността от сигурност не само при стимулация, свързана с нейното съдържание, но също така и при емоциогенна стимулация от друго естество. Отхвърлянето на тази хипотеза ще означава, че методът за оценка на изучаваната мотивационна променлива може да предсказва специфичните реакции само на релевантна стимулация. В този случай установените в предишните изследвания различия в емоционалната реактивност могат да се разглеждат като израз на устойчиви индивидуални различия в силата на потребността от сигурност.

ЕКСПЕРИМЕНТ 1

Постигането на личните цели и успешното направляване на събитията предполага индивидът да притежава широк набор от ресурси, които му позволяват да посрещне предизвикателствата на средата (Diener, Fujita, 1995). Придобиването или загубата на ресурси са субективно значими събития, които предизвикват емоционални реакции (Hobfoll, 1989). Отношенията между размера на загубените или придобити ресурси и активирането на потребността от сигурност не са ясни. Може да се предполага, че големи изменения в баланса на личните ресурси водят и до активиране на потребността от сигурност, тъй като се променя позицията на защитеност спрямо неблагоприятните въздействия на външната среда. От друга страна, придобиването и загубата на ресурси в ограничени размери е процес, който протича постоянно, но не би трябвало да активира потребността от сигурност. Ограничените печалби и загуби могат да предизвикват емоционални реакции, които са породени от други субективни фактори – промяна на текущите планове за действие, отлагане или ускоряване достигането на междинни резултати и др. Поради това съществуването на различия в емоционалните реакции на неголеми печалби и загуби, които са повлияни от различните равнища на потребността от сигурност може да се приеме за индикатор за общи различия в интензитета на емоционалните реакции.

В настоящето изследване са проучени емоционалните реакции при печалба и загуба на парични суми в размери от 500 до 5 000 лв. (стари). Към момента на провеждане на изследването изменението на личния бюджет в тези граници не може съществено да повлияе на икономическите ресурси на хората.

Метод

Извадка. В изследването взеха участие 74 изследвани лица, подбрани по случаен начин. От тях 36 са мъже, а 38 – жени. Средната възраст на извадката е $X=29,74$ г. $SD=9,23$, като долната граница по възраст е 18 г., а горната – 56 г.

Стимулен материал. На изследваните лица бе дадена инструкцията да си представят, че те участват в серия залагания в хазартна игра, от която всеки път се получава един от следните резултати: загуба съответно на 5000, 2000, 1000 и 500 лв. или печалба съответно на 500, 1000, 2000 и 5000 лв. Редът на печалбите и загубите и техния размер бяха подредени по случаен начин.

Зависима променлива. При всеки изход от въображаемата хазартна игра ИЛ трябваше да дадат оценка какво преживяване биха изпитали, ако това действително се случи с тях. Оценка се дават по 9-степенна оценъчна скала с полюси: -4 – крайно неприятно, 0 – неутрално преживяване, 4 – крайно приятно.

Независими променливи. Полът и равнището на потребността от сигурност бяха избрани като независими променливи.

Процедура. Изследваните лица попълниха индивидуално бланка за оценка на преживяванията на загуба и печалба, а след това въпросника за потребността от сигурност (Величков и сътр., 1998).

Резултати

Средните стойности на потребността от сигурност при мъжете и жените са съответно $X=9,61$, $SD=3,35$ и $X=10,52$, $SD=3,47$. Сравнението с помощта на t-критерий показва, че разликите между тях не са значими ($t=1,01$, н. з.).

Ефективността на манипулирането на условията на загуба и печалба е проверена чрез сравняване на получените средни за всяко условие с помощта на t-критерий. Резултатите са представени в табл. 1.

Получените резултати показват, че различните условия на загуба и печалба предизвикват различни по интензивност на емоционалния тон преживявания, като при загуба са налице отрицателни емоции, а при печалба – положителни. Стойностите на t-критерия за всяко равнище на загуба и печалба са значимо различни от всички останали, което показва, че лицата правят разлика между размерите на спечеления или изгубен паричен ресурс. Средните стойности не са близко до крайните полюси на оценъчната скала, а това е индикатор, че изразходването или придобиването на паричен ресурс в очертаните граници се възприема като част от текущите процеси на изразходване и придобиване на умерени количества ресурси.

За проверка на хипотезата, че съществуват различия в интензитета на емоционалната реакция, които зависят от равнището на получените оценки по теста за потребност от сигурност изследваните лица бяха разделени на три групи

Таблица 1. Средни, стандартни и t-критерии на емоционалните реакции при различни равнища на загуба и печалба

	X	SD	t	p	доверителен интервал долна	горна граница
загуба 5000	-1,92	1,59	10,35	.000	-2,28	-1,54
загуба 2000	-1,48	1,40	9,08	.000	-1,81	-1,16
загуба 1000	-0,92	1,05	7,48	.000	-1,16	-0,67
загуба 500	-0,55	0,86	5,52	.000	-0,75	-0,35
печалба 500	0,60	0,90	5,78	.000	0,39	0,81
печалба 1000	1,09	1,12	8,37	.000	0,83	1,35
печалба 2000	1,59	1,23	11,08	.000	1,30	1,88
печалба 5000	2,51	1,45	14,86	.000	2,17	2,85

на основата на получените средни и стандартни отклонения: 1 – лица с ниски показатели – бал до 7, 2 – лица със средни показатели – бал между 8 и 13 и 3 – лица с високи показатели – бал 14 и повече. Бе направен еднофакторен дисперсионен анализ на емоционалната реакция в зависимост от равнището на потребността от сигурност. Получените резултати са представени в табл. 2.

Таблица 2. Средни, стандартни и стойности на F-критерия за всички условия на загуба и печалба по равнища на потребност от сигурност

	ниско равнище на потребност	средно равнище на потребност	високо равнище на потребност	F	значи- мост
загуба 5000	X=-1,46 SD=1,33	X=-2,10 SD=1,49	X=-1,66 SD=2,19	1,009	н.з.
загуба 2000	X=-1,30 SD=1,03	X=-1,49 SD=1,58	X=-1,66 SD=0,98	0,199	н.з.
загуба 1000	X=-0,77 SD=0,60	X=-0,89 SD=1,16	X=-1,16 SD=1,02	0,483	н.з.
загуба 500	X=-0,77 SD=0,83	X=-0,43 SD=0,76	X=-0,83 SD=1,19	1,577	н.з.
печалба 500	X=0,38 SD=0,77	X=0,59 SD=0,95	X=0,91 SD=0,79	1,108	н.з.
печалба 1000	X=1,00 SD=0,82	X=1,14 SD=1,06	X=1,00 SD=1,65	0,130	н.з.
печалба 2000	X=1,07 SD=0,86	X=1,71 SD=1,20	X=1,67 SD=1,61	1,402	н.з.
печалба 5000	X=1,92 SD=1,11	X=2,63 SD=1,53	X=2,66 SD=1,37	1,313	н.з.

Получените резултати показват, че емоционалните реакции на загуба и печалба не се влияят от равнищата на потребността от сигурност. Корелационните взаимовръзки между балните оценки на потребността и оценките на емоционалните реакции на всички равнища на загуба и печалба на парични ресурси също така не са значими.

Влиянието на фактора „пол“ върху интензитета на емоционалните реакции е проверено чрез еднофакторен дисперсионен анализ. Резултатите са представени в табл. 3.

Таблица 3. Средни, стандартни отклонения и стойности на F-критерия в зависимост от пола

	мъже	жени	F	значимост
загуба 5000	X=-2,08 SD=1,53	X=-1,76 SD=1,59	0,743	н.з.
загуба 2000	X=-1,33 SD=1,51	X=-1,48 SD=1,40	0,829	н.з.
загуба 1000	X=-0,61 SD=0,87	X=-1,21 SD=1,14	6,387	.01
загуба 500	X=-0,39 SD=0,68	X=-0,71 SD=0,98	2,629	.10
печалба 500	X=0,41 SD=0,65	X=0,79 SD=1,06	3,242	.07
печалба 1000	X=1,05 SD=1,17	X=1,13 SD=1,09	0,083	н.з.
печалба 2000	X=1,55 SD=1,18	X=1,63 SD=1,30	0,069	н.з.
печалба 5000	X=2,75 SD=1,23	X=2,29 SD=1,62	1,875	н.з.

Получените резултати показват, че полът влияе върху интензитета на емоционалната реакция по неконсистентен начин. Наблюдаваните значими и близки до значимост различия не могат да бъдат обяснени с различен интензитет на емоционалното реагиране. Те се проявяват при малки парични стойности и в рамките на това изследване няма релевантни за тяхното обяснение данни. Трябва все пак да се отбележи, че при малки парични суми жените с различни равнища на потребността се различават, макар и слабо, по интензитета на емоционалната реакция.

Проверката за взаимодействие между факторите пол и равнище на потребността разкри, че и комбинациите между тези два фактора не могат да обяснят наблюдаваната вариация в емоционалните реакции.

Обсъждане

При загуба или придобиване на финансови ресурси в ограничени размери по-

требността от сигурност не влияе върху интензитета на емоционалните реакции. Той зависи от размера на изгубената или придобита парична сума, като при загуба се наблюдават неприятни преживявания, а при печалба – приятни. В теоретичен план се налага заключението, че когато не е активирана от външни стимули, потребността от сигурност не влияе върху емоционалното реагиране. В това изследване проверяваната хипотеза не се потвърждава. Устойчивите индивидуални различия в емоционалното реагиране зависят от наличието на релевантна стимулация и силата на мотивационната подбуда, идваща от потребността от сигурност.

ЕКСПЕРИМЕНТ 2

Преживяванията на успех и неуспех са друг източник на положителни или отрицателни емоционални реакции. Ако успехите и неуспехите не са свързани с резултати, отнесени към съдържанието на потребността от сигурност, придружаващите ги емоционални реакции са производни от други фактори – каузални атрибуции, субективна важност на резултата, социално сравняване и т. н. (Хекхаузен, 1986). Възможно е обаче когнитивното функциониране и неговата организация (сензитивност към определени сигнали, активиране на определени когнитивни схеми и др.) да са повлияни от различията в равнището на потребността от сигурност. В такъв случай може да се очаква, че интензитетът на емоционалните реакции е станал личностно свойство, което би трябвало да има връзки с тази потребност. Алтернативата на това допускане е, че оценките на успеха и неуспеха са повлияни от други мотивационни фактори (напр. потребност от постижение) и различия в интензитета на емоциите в зависимост от потребността от сигурност не би трябвало да се наблюдават. Това изследване е предназначено за проверка на двете алтернативи.

Метод

Извадка. В изследването взеха участие 77 лица, но 3 от тях бяха изключени от по-нататъшните анализи поради непълни експериментални данни. От останалите 33 са мъже и 41 – жени. Средната възраст на извадката е 23,92 г. с долна граница 18 г. и горна граница – 39 г. Извадката е формирана по случаен начин.

Стимулен материал. Изследваните лица получиха бланка с инструкции да си представят, че с тях се случва следното:

„Получавате подарък колекция от кактуси, за които трябва да се грижите и да продължите да ги отглеждате. Те са красиви и на Вас Ви харесва това занимание. Вие се грижите за тях така, както мислите, че е най-добре“.

След описанието на ситуацията изследваните лица трябваше да оценят по 5-степенна скала какво значение биха придали на това събитие. Скалата има полюси 0 – никакво и 4 – голямо. След това ИЛ трябваше да оценят как биха се чувствали, ако се случи едно от следните събития:

А. Кактусите след известно време заболяват и започват да загиват един след друг.

Б. Кактусите си остават живи, но не цъфтят.

В. Кактусите се развиват отлично и цъфтят красиво.

Трите събития са предназначени да се индуцира преживяване на неуспех, частичен успех и успех.

Оценките на преживяването на събитията бяха направени по 9-степенна скала, ранжирана от -4 – крайно неприятно, 0 – неутрално, до 4 – крайно приятно. Тези оценки се разглеждат в качеството им на *зависими променливи*.

След оценка на събитията ИЛ попълниха метода за оценка на потребността от сигурност. Полът и показателите по този метод са приети в качеството на *независими променливи*.

Процедура. Изследването бе проведено индивидуално с всяко лице.

Резултати

Средните стойности на потребността от сигурност са съответно мъже – $X=11,12$, $SD=3,08$, жени – $X=12,34$, $SD=2,18$. Между двата пола няма значими разлики.

Ефективността на манипулиране на експерименталните условия и емоционалната реактивност във всяко от тях е проверена чрез сравняване на средните стойности на емоционалните оценки във всяко от трите условия. Тези резултати са представени в табл. 4.

Таблица 4. Средни, стандартни отклонения, стойности на t-критерия и значимост на разликите за равнищата на неуспех – успех

	Средно и стандартно отклонение	t-критерий	значимост	долна граница на доверителен интервал	горна граница на доверителен интервал
неуспех	$X=-2,86$ $SD=1,52$	16,25	.000	-3,22	-2,51
частичен успех	$X=-0,60$ $SD=1,89$	2,74	.008	-1,03	-0,16
успех	$X=3,24$ $SD=1,27$	22,06	.000	2,94	3,53

Получените резултати говорят за успешно манипулиране на експерименталните условия. Изследваните лица реагират с различни по интензитета и знак емоции при преживяване на неуспех, частичен успех и пълен успех. Долните и горните граници на доверителните интервали на разпределенията на оценките за всеки резултат не се покриват, което е показател, че изследваните лица ясно разграничават резултатите. При това интензитетът на емоционалните реакции

при успех и неуспех се доближава до крайните полюси на скалата, което е показател, че описаните ситуации се възприемат като силно емоциогенни.

Проверката на ефектите на потребността от сигурност върху интензитета на емоционалните реакции е извършена чрез разделяне на ИЛ в три групи на основата на средната стойност на балната оценка по теста и стандартното отклонение, валидни за тази извадка. Осъществен е еднофакторен дисперсионен анализ, който разкрива, че равнищата на потребността от сигурност не влияят върху интензитета на емоционалните реакции. Този резултат се подкрепя от отсъствието на корелации (всички корелации близки до 0) между балните оценки на потребността от сигурност и оценките на емоционалните реакции.

Проверката за влиянието на пола върху интензитета на емоционалните реакции, осъществена с помощта на еднофакторен дисперсионен анализ не разкрива значими ефекти. Двухакторният дисперсионен анализ също не установява значими ефекти на взаимодействието.

Факторите „равнище на потребността от сигурност“ и „пол“ нямат значими ефекти и върху възприеманата важност на дейността по отглеждането на кактусите. Анализът по групи показва, че жените с високо равнище на потребността от сигурност придават по-голяма важност на дейността в сравнение с тези със средни и ниски равнища на потребността. При мъжете възприеманата важност не се влияе от равнището на потребността от сигурност.

Значими взаимовръзки се установяват между възприеманата важност на отглеждането на кактуси и емоционалните реакции на успеха и неуспеха. Тези връзки са представени в табл. 5.

Таблица 5. Взаимовръзки между възприемана важност и емоционални реакции

	неуспех	частичен успех	успех
важност	-.56**	-.24*	.45**

Забележка. Негативните емоции се оценяват с отрицателни числа по 9-степенната скала, а позитивните – с положителни. Тук отрицателните корелации означават по-силна негативна емоция, а положителните – по-силна позитивна емоция.

* – $p < .03$; ** – $p < .000$

Тези резултати показват, че определящо значение за интензитета на емоционалните преживявания на успех и неуспех има личната ангажираност с дадено поведение. В този случай мотивационната основа на преживяваните емоции не е пряко свързана с потребността от сигурност. Те произтичат от когнитивната преработка на ситуацията, поемането на ангажимент и поставянето на определени цели.

Обсъждане

Преживяванията на успех и неуспех активират интензивни емоционални реакции на удоволствие или неудоволствие, но тяхната интериндивидуална вариация

ция не е опосредствана от пола и равнищата на потребността от сигурност. Допускането, че потребността от сигурност косвено влияе върху когнитивното функциониране и поради това е свързана с интензитета на емоционалните реакции не се потвърждава. Получените резултати не дават основание за еднозначни заключения и по отношение на устойчивите различия в интензитета на емоционалните преживявания. Едно обяснение на интензитета на емоциите може да се даде, ако те се разглеждат като реакции при получаването на личностно значим резултат. Възможно е обаче особеностите на емоционалното реагиране да обуславят по-голяма ангажираност с поставяните цели, а това на свой ред да води до по-подробна когнитивна преработка на информацията за резултата и съответно – до по-интензивна специфична емоция. От получените резултати безспорно се налага изводът, че реакциите на успеха и неуспеха са производни от когнитивно-афективни взаимодействия, които зависят от личната включеност в изпълняваната дейност.

Като цяло данните от това изследване не потвърждават хипотезата, че наблюдаваните различия в емоционалната реакция на заплахата и защитеност са частен случай на по-обща индивидуални различия в интензитета на емоциите. Те също така показват, че когато не е активирана от специфични стимули, потребността от сигурност не влияе върху емоционалното реагиране на успех и неуспех.

ОБЩО ОБСЪЖДАНЕ

Резултатите от двете изследвания са в подкрепа на конструкт-валидността на метода за оценка на индивидуалните различия в потребността от сигурност. Значими различия в интензитета на емоционалните реакции в зависимост от равнището на тази потребност се наблюдават само при действие на стимулация, която отговаря на нейното съдържание, както това бе установено в предходните изследвания за валидизиране на метода (Величков, Радославова, Василева, Тодоров, 1998). Когато хората преживяват емоции, предизвикани от други фактори (печалби или загуби, успехи или неуспехи), вариацията в техния интензитет не зависи от индивидуалните равнища на потребността от сигурност. Това ни дава основание да приемем, че разработеният метод диагностицира индивидуални различия в емоционалните реакции само при стимули, които са релевантни на съдържанието на потребността от сигурност.

Липсата на ефекти на потребността върху емоционалната реактивност, установена в представените изследвания може да се обясни с това, че размерите на печалбите и загубите не са големи, а успехът и неуспехът се отнасят до начинание, което пряко не е свързано с личната сигурност. От теоретична гледна точка може да се допусне, че получаването на положителни или отрицателни резултати в достатъчно големи размери засяга оценките на личната сигурност и

защитеност, защото води до съществени изменения на личните ресурси. Част от тези ресурси (напр. придобиване или загуба на жилище, успешно или неуспешно ръководене на частен бизнес) непосредствено засягат личната сигурност и защитеност, което на свой ред активира потребността от сигурност. При такива обстоятелства трябва да се очакват различия в емоционалната реакция на протичащите събития и възникващите ситуации в зависимост от равнището на потребността. В общият случай се налага заключението, че потребността от сигурност като специфична мотивация се включва в регулацията на поведението само при наличие на релевантна на съдържанието и стимулация от външната среда. За разлика от физиологичните потребности, чието активиране зависи от състоянието на вътрешната среда на организма тя винаги е свързана с оценката на условията на външната среда. При това потребността от сигурност е сензитивна не просто към всички аспекти на външната среда, а само към онези от тях, които пряко или косвено отговарят на нейното съдържание.

ЛИТЕРАТУРА

- Величков, А., С. Василева (1997) Потребност от сигурност. Теоретичен модел за изследване на една фундаментална човешка мотивация, *Българско списание по психология*, 2, 25–40.
- Величков, А., М. Радославова, С. Василева, В. Тодоров, (1998) Метод за измерване на индивидуалните различия в потребността от сигурност, *Българско списание по психология*, 1
- Хекхаузен, Х. (1986) Мотивация и дейтелност, т. 1 и 2, М., Педагогика
- Diener, E., Fujita, F. (1995) Resources, personal strivings, and subjective well-being: A nomothetic and idiographic approach, *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 926 – 935
- Hepburn, L., Eysenck, M.W. (1989) Personality, average mood, and mood variability, *Person. Individ. Diff.*, 10, 975 – 983
- Hobfoll, S.E. (1989) Conservation of resources. A new attempt at conceptualizing stress, *American Psychologist*, 44, 513 – 524
- Larsen, R.J., Diener, E., Emmons, R.A. (1986) Affect intensity and reactions to daily life events, *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 803 – 814
- Larsen, R.J., Billings, D.W., Cutler, S.E. (1996) Affect intensity and individual differences in informational style, *Journal of Personality*, 64, 185 – 207
- Russell, J.A. (1979) Affective space is bipolar, *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 345 – 356
- Sonnemans, J., Frijda, N.H. (1995) The determinants of subjective emotional intensity, *Cognition and Emotion*, 9, 483 – 506
- Thayer, R.E., Takahashi, P.J., Pauli, J.A. (1988) Multidimensional arousal states, diurnal rhythms, cognitive and social processes, and extraversion, *Person. Individ. Diff.*, 9, 15 – 24